

MỘT SỐ VAI TRÒ CỦA TRÍ TUỆ NHÂN TẠO TRONG NÂNG CAO HIỆU QUẢ GIẢNG DẠY MÔN PHÁP LUẬT

Trần Ngọc Lê Huyền
Khoa Khoa học cơ bản, Trường Cao đẳng Tuyên Quang

Tóm tắt: Trong bối cảnh chuyển đổi số đang diễn ra mạnh mẽ trên toàn cầu, trí tuệ nhân tạo (AI) ngày càng được ứng dụng sâu rộng trong lĩnh vực giáo dục, góp phần đổi mới phương pháp giảng dạy và nâng cao chất lượng đào tạo. Đối với môn Pháp luật – một môn học mang tính lý luận cao, gắn liền với thực tiễn xã hội và yêu cầu cập nhật thường xuyên – việc ứng dụng AI mở ra nhiều cơ hội cải thiện hiệu quả dạy và học. Bài báo tập trung phân tích vai trò của AI trong giảng dạy môn Pháp luật ở bậc cao đẳng thông qua các khía cạnh như cá nhân hóa học tập, hỗ trợ giảng viên, mô phỏng tình huống pháp lý, tăng cường khả năng tra cứu và đánh giá người học.

Từ khóa: trí tuệ nhân tạo; giảng dạy pháp luật; chuyển đổi số; đổi mới phương pháp dạy học.

SOME ROLES OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN IMPROVING THE EFFECTIVENESS OF LAW TEACHING

Abstract: In the context of the strong digital transformation taking place globally, artificial intelligence (AI) is increasingly being applied extensively in the field of education, contributing to the innovation of teaching methods and the improvement of training quality. For Law – a subject with high theoretical content, closely linked to social practice and requiring frequent updates – the application of AI opens up many opportunities to improve the effectiveness of teaching and learning. This paper focuses on analyzing the role of AI in teaching Law at the college and university levels through aspects such as personalized learning, lecturer support, legal case simulation, enhanced research capabilities, and student assessment. At the same time, the article also points out the challenges in the implementation process and proposes some solutions to enhance the effectiveness of AI application in teaching this subject.

Keywords: artificial intelligence; teaching law; digital transformation; innovation in teaching methods.

Nhận bài: 03/03/2026

Phản biện: 26/03/2026

Duyệt đăng: 29/03/2026

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Cuộc Cách mạng công nghiệp lần thứ tư đã và đang tác động sâu sắc đến mọi lĩnh vực của đời sống xã hội, trong đó giáo dục là một trong những lĩnh vực chịu ảnh hưởng mạnh mẽ nhất. Sự phát triển của trí tuệ nhân tạo không chỉ thay đổi cách thức truyền tải tri thức mà còn làm biến đổi vai trò của người dạy và người học. Trong bối cảnh đó, việc ứng dụng AI vào giảng dạy đang trở thành xu thế tất yếu nhằm nâng cao chất lượng đào tạo.

Môn Pháp luật giữ vai trò quan trọng trong việc trang bị kiến thức pháp lý cơ bản, hình thành ý thức pháp luật và năng lực vận dụng pháp luật cho người học. Tuy nhiên, thực tế giảng dạy hiện nay vẫn còn tồn tại nhiều hạn chế như phương pháp truyền thống nặng về lý thuyết, thiếu tính tương tác, chưa gắn kết chặt chẽ với thực tiễn. Điều này đòi hỏi cần có những giải pháp đổi mới, trong đó việc ứng dụng trí tuệ nhân tạo được xem là một hướng đi tiềm năng. Bài viết nhằm làm rõ vai trò của AI trong nâng cao hiệu quả giảng dạy môn Pháp luật.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Cơ sở lý luận về trí tuệ nhân tạo trong giáo dục và đặc thù của môn Pháp luật

Trí tuệ nhân tạo (Artificial Intelligence – AI) là một trong những thành tựu nổi bật của khoa học

và công nghệ hiện đại, cho phép các hệ thống máy tính thực hiện những nhiệm vụ đòi hỏi trí tuệ con người như học tập, suy luận, phân tích dữ liệu và ra quyết định. Trong lĩnh vực giáo dục, AI được hiểu là việc ứng dụng các công nghệ thông minh nhằm hỗ trợ, tối ưu hóa và cá nhân hóa quá trình dạy và học. Các ứng dụng phổ biến của AI trong giáo dục bao gồm hệ thống học tập thích ứng (adaptive learning), trợ lý ảo (chatbot), phân tích dữ liệu học tập (learning analytics), tự động hóa đánh giá và hỗ trợ thiết kế học liệu số.

Về bản chất, AI không chỉ là công cụ hỗ trợ mà còn đóng vai trò như một “tác nhân giáo dục” (educational agent), góp phần thay đổi cách thức tiếp cận tri thức, phương pháp tổ chức dạy học và vai trò của các chủ thể trong quá trình giáo dục. Nếu như trong mô hình truyền thống, giảng viên là trung tâm truyền đạt kiến thức thì trong môi trường học tập có sự hỗ trợ của AI, người học trở thành trung tâm, còn giảng viên đóng vai trò định hướng, tổ chức và hỗ trợ. AI giúp chuyển dịch từ dạy học đại trà sang dạy học cá thể hóa, từ truyền thụ kiến thức sang phát triển năng lực và kỹ năng của người học.

Trong bối cảnh chuyển đổi số giáo dục hiện nay, AI còn góp phần xây dựng môi trường học tập thông minh (smart learning environment), nơi mà các hoạt động dạy và học được tích hợp với công nghệ số, dữ liệu lớn và các hệ thống tự động hóa. Điều này tạo điều kiện thuận lợi để nâng cao hiệu quả giảng dạy, đồng thời đáp ứng yêu cầu đào tạo nguồn nhân lực chất lượng cao trong xã hội hiện đại.

Bên cạnh cơ sở lý luận về AI trong giáo dục, việc xem xét đặc thù của môn Pháp luật là cần thiết để xác định hướng ứng dụng phù hợp. Môn Pháp luật là một lĩnh vực khoa học xã hội có tính đặc thù cao, vừa mang tính lý luận, vừa gắn chặt với thực tiễn đời sống xã hội và hoạt động quản lý nhà nước. Nội dung của môn học bao gồm hệ thống các quy phạm pháp luật, nguyên tắc pháp lý và các tình huống áp dụng pháp luật trong thực tế. Do đó, việc giảng dạy môn Pháp luật không chỉ dừng lại ở việc truyền đạt kiến thức mà còn phải phát triển năng lực tư duy pháp lý, khả năng phân tích, lập luận và vận dụng pháp luật của người học.

Một đặc điểm nổi bật của môn Pháp luật là tính cập nhật thường xuyên. Các văn bản pháp luật luôn được sửa đổi, bổ sung để phù hợp với sự phát triển của xã hội, điều này đặt ra yêu cầu cao đối với cả giảng viên và người học trong việc cập nhật thông tin. Ngoài ra, môn học còn đòi hỏi khả năng liên hệ thực tiễn thông qua các tình huống pháp lý cụ thể, từ đó giúp người học hiểu rõ bản chất và ý nghĩa của các quy định pháp luật.

Tuy nhiên, trong thực tế giảng dạy hiện nay, môn Pháp luật vẫn còn chịu ảnh hưởng của phương pháp dạy học truyền thống, chủ yếu theo hướng thuyết trình, truyền đạt kiến thức một chiều. Điều này dẫn đến tình trạng người học thụ động, thiếu hứng thú và gặp khó khăn trong việc vận dụng kiến thức vào thực tiễn. Chính vì vậy, việc đổi mới phương pháp giảng dạy theo hướng tích cực, tăng cường tương tác và gắn với thực tiễn là yêu cầu cấp thiết.

Trong bối cảnh đó, trí tuệ nhân tạo được xem là một công cụ hữu hiệu để giải quyết những hạn chế nêu trên. AI có khả năng hỗ trợ giảng viên trong việc cập nhật kiến thức, thiết kế bài giảng và xây dựng các tình huống pháp lý mô phỏng. Đồng thời, AI cũng giúp người học tiếp cận thông tin một cách nhanh chóng, chính xác và có hệ thống, từ đó nâng cao hiệu quả học tập. Sự kết hợp giữa cơ sở lý luận của AI trong giáo dục và đặc thù của môn Pháp luật tạo nên nền tảng quan trọng cho

việc ứng dụng công nghệ này vào thực tiễn giảng dạy, góp phần đổi mới giáo dục theo hướng hiện đại, hiệu quả và bền vững.

2.2. Một số vai trò của trí tuệ nhân tạo trong giảng dạy môn Pháp luật

2.2.1. Cá nhân hóa quá trình học tập

Cá nhân hóa học tập (personalized learning) là một trong những xu hướng quan trọng trong giáo dục hiện đại, nhằm đáp ứng nhu cầu, năng lực và phong cách học tập khác nhau của người học. Trong bối cảnh đó, trí tuệ nhân tạo (AI) đóng vai trò then chốt trong việc hiện thực hóa mô hình học tập cá thể hóa thông qua khả năng thu thập, phân tích và xử lý dữ liệu học tập một cách nhanh chóng và chính xác. Thông qua các hệ thống học tập thông minh, AI có thể theo dõi quá trình học tập của sinh viên, từ đó phân tích mức độ hiểu bài, tốc độ tiếp thu, điểm mạnh và điểm yếu của từng cá nhân. Dựa trên những dữ liệu này, hệ thống có thể đề xuất nội dung học tập phù hợp, điều chỉnh mức độ khó của bài học và đưa ra các gợi ý học tập cá nhân hóa. Điều này giúp người học không chỉ tiếp cận kiến thức một cách hiệu quả hơn mà còn duy trì được động lực học tập trong suốt quá trình học.

Đối với môn Pháp luật, cá nhân hóa học tập có ý nghĩa đặc biệt quan trọng. Đây là môn học đòi hỏi khả năng tư duy logic, phân tích và vận dụng kiến thức vào các tình huống cụ thể. Tuy nhiên, trình độ và khả năng tiếp thu của sinh viên thường không đồng đều. Việc áp dụng AI cho phép xây dựng các lộ trình học tập linh hoạt, phù hợp với từng nhóm đối tượng người học, từ đó giúp sinh viên tiếp cận kiến thức pháp luật theo cách phù hợp nhất với năng lực của mình. Bên cạnh đó, AI còn hỗ trợ cung cấp các dạng bài tập, tình huống pháp lý và tài liệu tham khảo khác nhau tùy theo mức độ của người học. Ví dụ, sinh viên có thể được tiếp cận các câu hỏi trắc nghiệm cơ bản hoặc các bài tập tình huống nâng cao tùy theo năng lực cá nhân. Hệ thống cũng có thể đưa ra phản hồi tức thì, giúp người học nhận biết lỗi sai và điều chỉnh phương pháp học tập kịp thời.

Một điểm đáng chú ý là AI không chỉ cá nhân hóa nội dung học tập mà còn cá nhân hóa cách thức học. Thông qua việc phân tích hành vi học tập, AI có thể xác định phong cách học tập của từng sinh viên (học qua đọc, nghe, tương tác hay thực hành), từ đó đề xuất các hình thức học phù hợp như video, bài giảng tương tác, mô phỏng tình huống pháp lý hoặc bài tập thực hành. Việc cá

nhân hóa học tập với sự hỗ trợ của AI không chỉ nâng cao hiệu quả tiếp thu kiến thức mà còn góp phần phát triển năng lực tự học, tự nghiên cứu – những kỹ năng quan trọng đối với sinh viên trong bối cảnh học tập suốt đời. Đồng thời, điều này cũng giúp giảng viên có cái nhìn toàn diện hơn về quá trình học tập của sinh viên, từ đó đưa ra các phương pháp hỗ trợ phù hợp.

Tuy nhiên, để triển khai hiệu quả việc cá nhân hóa học tập bằng AI trong giảng dạy môn Pháp luật, cần đảm bảo sự kết hợp hài hòa giữa công nghệ và vai trò sư phạm của giảng viên. AI chỉ thực sự phát huy hiệu quả khi được sử dụng như một công cụ hỗ trợ, trong khi giảng viên vẫn giữ vai trò định hướng, kiểm soát và đảm bảo tính chính xác, khoa học của nội dung giảng dạy.

2.2.2. Hỗ trợ giảng viên trong thiết kế và tổ chức dạy học

Trong bối cảnh đổi mới giáo dục theo hướng phát triển năng lực người học, vai trò của giảng viên không chỉ dừng lại ở việc truyền đạt kiến thức mà còn bao gồm thiết kế, tổ chức và điều phối các hoạt động dạy học. Tuy nhiên, khối lượng công việc liên quan đến xây dựng bài giảng, cập nhật tài liệu, thiết kế hoạt động học tập và đánh giá người học là rất lớn, đặc biệt đối với môn Pháp luật – một môn học có nội dung phong phú và thường xuyên thay đổi. Trong bối cảnh đó, trí tuệ nhân tạo (AI) đã và đang trở thành một công cụ hỗ trợ hiệu quả cho giảng viên trong việc nâng cao chất lượng và hiệu quả giảng dạy.

Trước hết, AI hỗ trợ giảng viên trong quá trình thiết kế bài giảng. Các công cụ AI có khả năng phân tích nội dung, gợi ý cấu trúc bài học, xây dựng hệ thống câu hỏi và bài tập phù hợp với mục tiêu học tập. Đối với môn Pháp luật, AI có thể hỗ trợ tổng hợp các văn bản pháp luật, trích xuất nội dung quan trọng, đồng thời đề xuất các tình huống pháp lý điển hình để đưa vào bài giảng. Điều này giúp bài giảng trở nên sinh động, cập nhật và gắn với thực tiễn hơn. Bên cạnh đó, AI còn góp phần đa dạng hóa học liệu và phương pháp giảng dạy. Thông qua các công cụ tạo nội dung số, giảng viên có thể xây dựng bài giảng dưới nhiều hình thức khác nhau như video, infographic, bài giảng tương tác hoặc mô phỏng tình huống. Việc tích hợp các yếu tố công nghệ này không chỉ giúp tăng tính trực quan mà còn nâng cao mức độ tương tác giữa giảng viên và sinh viên, từ đó cải thiện hiệu quả tiếp thu kiến thức.

Trong tổ chức hoạt động dạy học, AI hỗ trợ giảng viên trong việc quản lý lớp học và theo dõi tiến độ học tập của sinh viên. Các hệ thống quản lý học tập tích hợp AI có thể cung cấp dữ liệu về mức độ tham gia, kết quả học tập và hành vi học tập của từng sinh viên. Dựa trên những thông tin này, giảng viên có thể điều chỉnh phương pháp giảng dạy, phân bổ thời gian hợp lý và đưa ra các biện pháp hỗ trợ phù hợp đối với từng nhóm đối tượng người học. Đặc biệt, AI còn giúp giảng viên tiết kiệm thời gian trong các công việc mang tính lặp lại như soạn đề kiểm tra, chấm bài trắc nghiệm, tổng hợp kết quả học tập. Nhờ đó, giảng viên có thể tập trung nhiều hơn vào các hoạt động mang tính chuyên môn sâu như hướng dẫn sinh viên phân tích tình huống pháp lý, thảo luận nhóm và phát triển kỹ năng tư duy phản biện.

Tuy nhiên, việc ứng dụng AI trong thiết kế và tổ chức dạy học cũng đặt ra yêu cầu đối với giảng viên trong việc nâng cao năng lực số và khả năng khai thác công nghệ. Giảng viên cần có sự hiểu biết nhất định về cách thức hoạt động của AI để sử dụng hiệu quả và tránh phụ thuộc hoàn toàn vào công nghệ. Đồng thời, cần đảm bảo tính chính xác, khoa học và phù hợp của nội dung khi sử dụng các công cụ AI hỗ trợ.

2.2.3. Mô phỏng tình huống pháp lý và tăng cường trải nghiệm học tập

Một trong những yêu cầu quan trọng trong giảng dạy môn Pháp luật là gắn lý thuyết với thực tiễn nhằm giúp người học hiểu rõ bản chất của các quy định pháp luật và có khả năng vận dụng vào các tình huống cụ thể. Tuy nhiên, trong thực tế, việc tổ chức các hoạt động trải nghiệm như phiên tòa giả định hay xử lý tình huống pháp lý còn gặp nhiều hạn chế về thời gian, nguồn lực và điều kiện tổ chức. Trong bối cảnh đó, trí tuệ nhân tạo (AI) đã mở ra những khả năng mới trong việc mô phỏng tình huống pháp lý, góp phần nâng cao chất lượng và hiệu quả dạy học.

AI cho phép xây dựng các môi trường học tập mô phỏng (simulation-based learning), trong đó sinh viên có thể tham gia vào các kịch bản pháp lý giả định với mức độ chân thực cao. Các tình huống có thể bao gồm tranh chấp dân sự, vi phạm hành chính, vụ án hình sự hoặc các vấn đề pháp lý trong lĩnh vực kinh doanh, lao động. Thông qua việc tương tác với hệ thống, sinh viên được đặt vào vai trò của các chủ thể pháp lý như thẩm phán, luật sư, kiểm sát viên hoặc đương sự, từ đó thực hành kỹ năng phân tích, lập luận và ra quyết định. Việc

học thông qua mô phỏng giúp người học chuyển từ trạng thái tiếp nhận thụ động sang tham gia chủ động vào quá trình học tập. Sinh viên không chỉ tiếp cận kiến thức một cách trực quan mà còn có cơ hội trải nghiệm các tình huống gắn với thực tế nghề nghiệp. Điều này đặc biệt quan trọng trong đào tạo pháp luật, nơi mà năng lực vận dụng kiến thức vào thực tiễn được coi là một trong những mục tiêu cốt lõi.

Bên cạnh đó, AI còn hỗ trợ xây dựng các kịch bản tình huống đa dạng và linh hoạt. Hệ thống có thể điều chỉnh mức độ phức tạp của tình huống dựa trên trình độ của người học, đồng thời cung cấp các gợi ý, phản hồi và phân tích kết quả sau mỗi lần tương tác. Nhờ đó, sinh viên có thể nhận biết được điểm mạnh, điểm yếu của bản thân và từng bước hoàn thiện kỹ năng tư duy pháp lý.

Một ưu điểm nổi bật khác của việc ứng dụng AI trong mô phỏng tình huống pháp lý là khả năng tái hiện nhiều kịch bản khác nhau trong thời gian ngắn mà không bị giới hạn bởi không gian và điều kiện thực tế. Điều này giúp giảng viên dễ dàng tổ chức các hoạt động học tập phong phú, đồng thời tạo điều kiện cho sinh viên được tiếp cận với nhiều dạng tình huống pháp lý khác nhau, từ đơn giản đến phức tạp. Ngoài ra, việc kết hợp AI với các công nghệ khác như thực tế ảo (VR) hoặc thực tế tăng cường (AR) còn góp phần nâng cao mức độ trải nghiệm học tập. Sinh viên có thể “tham gia” vào các phiên tòa ảo, quan sát diễn biến vụ án hoặc trực tiếp xử lý tình huống trong môi trường mô phỏng, từ đó tăng cường khả năng ghi nhớ và hiểu sâu kiến thức.

Tuy nhiên, để việc mô phỏng tình huống pháp lý bằng AI đạt hiệu quả cao, cần có sự thiết kế sư phạm phù hợp và sự kiểm soát của giảng viên. Nội dung tình huống cần đảm bảo tính chính xác, cập nhật và phù hợp với mục tiêu đào tạo. Đồng thời, giảng viên cần hướng dẫn sinh viên cách tiếp cận, phân tích và đánh giá tình huống một cách khoa học, tránh việc lệ thuộc hoàn toàn vào kết quả do hệ thống AI cung cấp.

III. KẾT LUẬN

Trong bối cảnh chuyển đổi số giáo dục hiện nay, việc ứng dụng trí tuệ nhân tạo trong giảng dạy môn Pháp luật không chỉ là xu thế tất yếu mà còn là giải pháp quan trọng nhằm nâng cao chất lượng đào tạo. Kết quả nghiên cứu cho thấy AI có khả năng hỗ trợ hiệu quả trong cá nhân hóa quá trình học tập, tối ưu hóa hoạt động thiết kế và tổ chức dạy học của giảng viên, đồng thời tạo ra môi trường học tập trải nghiệm thông qua mô phỏng các tình huống pháp lý. Những tác động này góp phần chuyển đổi phương pháp dạy học theo hướng phát triển năng lực, tăng tính tương tác và gắn kết giữa lý thuyết với thực tiễn.

Tuy nhiên, việc triển khai AI trong giảng dạy cũng đặt ra những yêu cầu về năng lực số của giảng viên, cơ sở hạ tầng công nghệ và đảm bảo tính chính xác, chuẩn mực của nội dung pháp lý. Do đó, cần có sự kết hợp hài hòa giữa công nghệ và vai trò sư phạm, cùng với các chính sách hỗ trợ phù hợp nhằm phát huy tối đa hiệu quả của AI trong giáo dục. Trong tương lai, việc nghiên cứu và ứng dụng sâu rộng AI sẽ góp phần thúc đẩy đổi mới giáo dục pháp luật theo hướng hiện đại, linh hoạt và bền vững.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- Nguyễn Hữu Hợp (2021), *Trí tuệ nhân tạo trong giáo dục – Xu hướng và ứng dụng*, NXB Giáo dục Việt Nam.
- Bộ Giáo dục và Đào tạo (2022), *Chuyển đổi số trong giáo dục và đào tạo đến năm 2025, định hướng đến năm 2030*.
- Holmes, W., Bialik, M., & Fadel, C. (2019), *Artificial Intelligence in Education: Promises and Implications for Teaching and Learning*, Center for Curriculum Redesign.
- Luckin, R. (2018), *Machine Learning and Human Intelligence: The Future of Education for the 21st Century*, UCL Institute of Education Press.